

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Petri Cvnæi de Repvblica Hebræorum Libri III

Cunaeus, Petrus

Lvgd. Batavor., 1632

Cap. I. Initia Ecclesiae, & incrementa, Satanæ stratagemata. Locus in I. cap. Genes. explicatus. De serpente. Quid sit caput libir. Error Hieronymi. Liber Enochii commentitius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65527](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65527)

PETRI CUNÆI
De Republica
HEBRÆORUM,

LIBER TERTIUS.

CAPVT I.

*Initia Ecclesia, & incrementa, Satanae
stratagemata. Locus in 1. cap. Genes.
explicatus de serpente. Quid sit caput
libri. Error Hieronymi. Liber Enochii
commentitius.*

Omnis de gente Iudæo-
rum commentatio po-
sita duabus in rebus est,
nam & de Republica
eorum agendum est,
quæ præ cæteris eximiū
quiddam habuit: & insuper investiga-
ri illud debet, qualis eorum fuerit Ec-
clesia. Etsi enim ambæ istæ esse sic con-
junctæ videntur, uti pariter incedant,
& divelli haud possint: est tamen ea-
rum magna diversitas, & inspicienda
utriusque indoles seorsim est. Quare
nos, qui priorem partem duobus libris
ita pertractavimus, ut sæpe alteram
hanc,

hanc, quod omnino sic necesse fuit, attingeremus; nunc, quod bene atque feliciter vertat, singulatim ea percurremus, quæ ad Ecclesiam pertinent. Sed hîc paulò magis ex alto arcessenda nobis sermonis initia erunt. Etenim, cum antea reipublicæ sacræ institutio relata à nobis ad Mosen authorem sit, nunc vetustiora etiam *secula lustrare*, atque hinc ad Mosaicum ævum, & ad ea, quæ *insecuta sunt*, tempora descendere decrevimus. Ac origines quidem ipsæ, proximaque originibus, quoniam simplicissimè in sacris libris traduntur, non præbebunt nobis materiem notabilium observationum. At mox, ubi ex illis evaserimus, res persequemur luculentiores. Divus Petrus, qui rectè olim à quibusdam signifer fuit appellatus Novi Testamenti, Ecclesiam ait esse regium sacerdotium quoddam, & genus hominum electum. Ipse Deus Mose dixit, gentium se quidem omnium, terrarumque esse dominum: sed addit, paucos duntaxat quosdam esse, quos ex hominum communitate segregatos, velut thesaurum & peculium seposuit sibi: iisque regnum tribuit, sed sacerdotale. Hoc regnum sanctum & inviolabile atque æternum est. Maximis quibusque

quo

que imperiis crescendi modum natura
 posuit. licet enim nulla vis extrinsecus
 laceffat, tamen fatorum lege omnia
 magna in se ruunt, & cedit oneri suo
 fortuna. Vnum hoc regnum, de quo
 in sacris voluminibus sermo est, tem-
 pore ipso in majus solidiusque proce-
 dit, & à senio suo capit vires. Ecclesiæ
 prima incunabula mundus vidit re-
 cens natus, cum in quatuor capitibus
 staret humanum genus. Confestim
 enim impurus genius, cui ex malis no-
 stris iucunda voluptas est, Cainum à
 recta pietatis semita transvorsum egit
 in omne nefas. Itaque tunc Ecclesia
 orta est, cum improbos primum à piis
 sejungere, & suos sibi habere cœpit
 Deus. Gregem oppidò exiguum, hoc
 est, quatuor oves in tantâ mundi va-
 stitate agebat magnus ille pastor. unâ
 ex his lupus hic abstulit. Ea fuit prima
 illius victoria de humana gente, quam
 gravi peccato lapsam antea erexerat
 jam Deus, ut ad salutem perduceret.
 Haud ita multo post evênit, ut sacra
 Deo facerent duo fratres. Quod dum
 fit, haud obscuris indiciis significavit
 Deus, esse sibi Caini munera ingrata.
 Cujus rei causa in promptu est. quippe
 in Caino indoles inerat pravi ingenii.
 puras autem Deus, non plenas aspicit

R

manus:

manus: & mens integra ac recta pul-
 cherrimus numinis cultus est. Ceterum
 Flavius Iosephus, autor omni
 laude dignus, & cui post sacrorum vo-
 luminum scriptores prima esse debet
 fides, haud satis consideratè hac de re
 verba facere mihi videtur. ait enim dis-
 plicuisse Deo laboriosam operã, quam
 in colenda terra sumpserat vir ille. In
 quo profectò fugit eum ratio. agrum
 enim primus hominum sator Adamus
 verterat, jussu ipsius Dei: & patrem se-
 cutus filius erat optimo exemplo. Sed
 procul dubio Rabbinos secutus est, uti
 solet interdum. Enimverò Iosephus,
 etsi gravitate supra cunctos Iudæos
 eminent, tamen haud ubique à delira-
 mentis abhorret popularium suorum.
 Id apparet vel ex frigido illo mysterio,
 quod latitare credidit in voce אחר ^{quæ}
 est Genes. cap. 1. Nam ratio, quam in
 alio scripto se editurum ait, cur Moses
unum diem, non primum, dixerit, Rab-
 binica fuit. Extat liber Iudaicus, quem
 יופי מכלל appellat. In eo sententia
 hæc Rabbi Mosi Ben Ezræ refertur,
 אמר אחר לפני שהאחד הוא סימן להתחלה אשר
 אין תחלה קודמת לה *Dixit, Unus, quia unus*
est nota principii, ante quod principium
est nullum. Aut hoc profectò, aut si-
 mile quiddam Iosephus prodidisset in
 libro

libro αἰτιολογιῶν, qui non est nunc in manibus hominum. Periisse quidem eum, etiam illius interest, qui scripsit. Quid enim aliud, nisi autorem suum traduxissent tam putidæ argutiæ? Sed redeat ad Adamum, unde digressa est, oratio. Is, inter hæc initia, filium vidit suum indignâ peremptum cæde à quo minimè decuit: &, dum unius lueret mortem, magis tamen alterius tristatus scelere est. Hic ego existimo, prope fuisse, uti Satanæ dolis rursus apertum latus daret, rueretque. Sed firmavit eum vis major. Plus enim fuit, quod sperabat, quàm quod videbat. Vetus opinio est, eaque omnium eruditorum firmata consensu, Messiam humani generis servatorem promitti primis parentibus nostris, cum circumscriptorem colubrum in hunc modum alloquitur Deus, in capite tertio Geneseos, *Inimicitias feram inter te, interque mulierem: inter semen tuum, & illius. quippe semen ejus conteret tibi caput, & tu conteres ejus calcaneum.* Vtique hoc verissimum est. Concepit animo Adamus spem cœlestis atque æternæ vitæ. Quoniam tamen rationem rerum cunctarum esse dominam cupimus, sæpe mirati sumus, hoc ab illis, quorum scripta quidem vidimus, ma-

gis affirmari pro certo, quàm ostendi.
 Quare visum nobis est eiusmodi testi-
 monium quærere, quod esset inexpug-
 nabile. Enimverò ad veritatis plenam
 fidem haud satis est concors iudicium,
 & opinio multorum. Nulla mysteria
 ex verbis contextus Biblici eruenda
 sunt, nisi quæ alibi spiritus Messia, op-
 timus sui interpret, digito monstrat.
 Clausus enim, obsignatusque est sacrae
 Scripturae liber, cuius signacula solvit
 leo ille ex tribu Iudæ. Ac nobis quidem
 de tota re serió cogitantibus occurre-
 bat illustris locus, qui est in Apocalypsi
 Divi Ioannis. is est istiusmodi. *γυνή εν
 γαστρί' έχουσα, 'εκραζεν ωδινουσα & βα-
 σανιζομένη τεκείν' η' ετεκεν υιον αρ-
 ρηνα, ος μελλει ποιμαίνειν πάντα
 τα' εθνη εν ραβδω σιδηρα. mulier pra-
 gnans clamabat parturiens, & cruciaba-
 tur uti pareret. peperit autem filium ma-
 sculum, qui reget omnes gentes virga fer-
 rea. Ecce Ecclesia, & Messias. His dein
 draco infidiatur, de quo subiicit Apo-
 stolus: & εβλήθη ο δράκων ο μέγας, ο
 όφεις ο αρχαίος, ο καλέμενος Διά-
 βολος η' ο σατανάς, ο πλανώντων
 οικουμένων όλλου, εβλήθη εις τω γλυ-
 Et projectus est draco ille magnus, serpens
 ille antiquus, qui vocatur Diabolus &
 Satanas, qui seducit totum terrarum or-
 bem:*

berm: projectus, inquam, est in terram.
 Vetus serpens ille, idem est, cujus verti-
 cem soboles mulieris frangit. Quid-
 quid alii dixerint, nullum præterea
 idoneum autorem, me iudice, ista ha-
 bebunt interpretatio. Satis tamen est u-
 nus ille, qui enim hunc sequitur, mag-
 no se atque nobili nomine tuetur. Pos-
 sem etiam quadam argumentorum
 collectione & per ambages huc trahere
 verba Divi Pauli, quæ sunt in prima
 epistola ad Timoth. capite 2. *ἡ γυνή*
ἀπαληθεύσα ἐν παραβάσει γέγενε-
σώθησεται ἢ ἀγαθὴ τεκνογονίας, ἐὰν
ἐπιμείνωσιν ἐν πίστι & ἀγάπῃ. mu-
lier, cum seduceretur, causa prævarica-
tionis fuit. servabitur tamen liberorum
partu, si in fide & charitate permanserint.
 nam etsi aliud ibi agit, respicere tamen
 videtur ad pollicitationem Evæ fa-
 ctam. Hæc illa sunt, quibus stabiliri
 communis illa, & pridem ab omnibus
 recepta sententia debet. Cætera, quæ
 afferuntur, speciem veri habent: at, si
 propius intueâre, nauci non sunt. No-
 bis haud ferendum est, uti res, quæ per
 se certissima est, præsidio nitatur fri-
 gida probationis. Pulchrè ait Mosi
 Deus, *Exue calceos de pedibus tuis. locus*
enim, in quo stas, terra sancta est. Hoc co-
 gitent illi, qui contextum Biblicum

peruestigant. nudâ mente sint, & pe-
 ctus gerant ab opinione præjudicata
 vacuum. qui verum optimè exculle-
 rit, rex esto. Certè Hieronymi incogi-
 tantiam excusare non possumus, qui,
 cum vera argumenta præteriret, usus
 est falsis. In egi stola ad Hebræos, in
 capite decimo, exponitur Davidis va-
 ticipinium de Messia, ἰδὲ, ἢ καὶ ἐν κε-
 φαλίδι βιβλίου γέγραπται ὡς ἐμὲ.
Ecce venio. in capite libri scriptum est de
me. Id vaticinium David recitat ex li-
 bro secundo Legis Mosaicæ. Quod sa-
 nè notum omnibus est. At divinus
 Hieronymus magna fiducia asserit,
 verba illa vatis esse ad Geneseos prin-
 cipium referenda. *Caput libri, est Gene-*
seos principium, inquit. Non ego nunc
 quæro, utrum vocem liminarem
 ראשית, an vero pollicitationem, quæ
 de prole mulieris est, in animo habue-
 rit ille. est enim ubi utrumque specta-
 vit. Illud satis est, esse eum falso testi-
 monio usum ad probandum quod
 volebat. Nobis constat, Hieronymum
 omnium, qui olim interpretati sacras
 literas sunt, fuisse eruditissimum. ad-
 eo penitus perdidicerat Hebraismum.
 Itaque quoniam fieri haud potuit, uti
 tantus vir temere & sine gravi causa
 sic erraverit, age, dicamus qua ex re sit
 nata

nata isthæc hallucinatio. Rationem quidem sententiæ suæ ipse prodit non semel, *Quia omnis scriptura unus est liber.* Equidem haud dubito, quin vir maximus scitum vetus Iudæorum secutus sit, quibus placet, universa Biblia fuisse olim $\eta\kappa\rho\upsilon\delta\alpha$, id est, *unum versum*, ita ut nullis sectionibus nullis capitulis, neque notis distincta fuerint volumina sacra. Memini ego amicam quendam nostrum exemplar cariosum vidisse, quod Iudæorum manu in hunc modum esset olim exaratum. Etiam illud non animadverterat Hieronymus, quid sit hoc, quod Apostolus $\kappa\epsilon\phi\alpha\lambda\iota\delta\alpha\ \beta\iota\beta\lambda\iota\varsigma$ appellat. Nihil enim aliud $\kappa\epsilon\phi\alpha\lambda\iota\delta\epsilon\varsigma$ sunt, nisi ea, quæ Iudæi, & præsertim Talmudici, vocant $\square\kappa\iota\tau\alpha$, hoc est, *membra & partes librorum.* Quare Apostolus, Iudæus ipse, & ad populares suos Iudæos cum scriberet, percommode usus tali voce est. Nam quod dicebam modo haud divisum distinctumque fuisse Biblicum contextum, sane vero id ad scriptionis modum & continuatū tenorem pertinet. At nulla tamen hinc confusio fuit. Nomina enim, titulosque, & sectionem cujusque partis diligenter didicerant homines usque ad derisum superstitionis, in quorum manibus, ceu pinguis

succina, attritos vidisses libros sacros.
Satis jam manifestum est, quare deceptus Hieronymus sit. Nunc illud addimus, vaticinium illud, quod de Messia proditur in principio Geneseos, haud potuisse à primis parentibus nostris intelligi, nisi ex interpretatione Dei, qui arcanos hos abditosque sensus quadam animi miseratione illis rexit. Nam si id modo sequimur, quod verba sonant, tota res optime in serpentem quadrat. Qui aliter existimarent, næ nos in illis magnopere hic iudiciũ desideramus. Enimvero, quid reperias omnium veterum, etiam gentilium, scriptis tam vulgatum, quam hominum naturale in serpentes odiũ? Hanc pœnam isti animali posuit Deus, cum antea esset mortalium generi amicissimum. Apud Artemidorum, in libro secundo, serpens inimicitiarum symbolum est. & in Theocriti *Αἰθιοπία* ait muliercula,

Ἰππὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ὄφιν τὰ μέγιστα δέδωκα.

Ecce, anguem rem cunctis maxime formidabilem esse ait. Falisci olim Tarquinienfesque, teste Livio, M. Fabium Ambustum prima acie fuderunt, cum sacerdotes eorum, anguibus prælatis, incessu furiali militem Romanum in-
sueti

sueta turbarent specie. Quod autem
 pedibus amissis reptile factum sit id
 animal, sane neutiquam Satanæ con-
 gruit. Aristoteles, quia veram causam
 ignorabat, rationem ejus rei mire in-
 geniosam ex ipsa attulit natura. Nos
 meliore usi magistro, esse istud scimus
 ab irato numine. Neque vero res inau-
 dita est, brutum animans excepisse vo-
 ces & reddidisse. nam & de Bileami
 asina palam est; & alibi balænam af-
 fatur ipse Deus. Pœnam quoque haud
 immerito tulit coluber. quippe mini-
 sterium impuro genio commodaverat
 ad immane flagitium. De contritione
 capitis quod subditur, aptissimum est.
 Etenim hac parte qualiscunque læsio
 anguibus lethalis est. itaque quoties
 periculum imminet, admiranda indu-
 stria in spiram se colligunt, & caput
 reliquo operiunt corpore. cujus rei lu-
 culentus est testis Hieronymus. Sed
 non est his diutius immorandum. Li-
 bet Ecclesiæ nascentis initia persequi,
 in quibus mira divinæ sapientiæ vis il-
 luxit. neque per tempora, sed per spe-
 cies, singula, ut quidque observatu est
 dignissimum, notabimus. Non enim
 historia nobis contexitur. Sæpe inte-
 gram seculum transfiliemus. De Caini
 posteris pauca memorantur. nō enim

de gente Dei electa erant. At Sethi filios, nepotesque, & totam ab origine gentem solite tradit scriptura. ex hac enim stirpe patriarchæ & Messias fuisse. Sethus natus est centenibus plus minus annis post Abeli cædem, cum Caini progenies prophana late suas sedes posuisset, & regnum teneret impietas. At Sethus Dei metuens erat. Itaque statim, ut de illo loqui cœpit scriptor Geneseos, subjicit illud, *tunc cœptum est invocari nomen divinum.* Non intellexit hoc Rabbi Schelemo Iarchi, qui tunc ait cœpisse עבודה זרה idololatriam; & addit, בשמו של הקב"ה, *ad eam rem abusus esse nomine veri Dei.* Quæ inepta sunt. idololorum enim cultum illa mundi infantia ignorabat. & tamẽ excepta est à plerisque hæc interpretatio cum plausu. In Sethi nepotibus aliquandiu sospita fuisse virtus videtur. aut, si aliqua in illis vixit, paulum distat sepulture inertix. celatur enim. At Enochum, qui sextus ab illo fuit, insignis nobilitat pietas. Eum virum Deus mori vetuit. viventem enim ad beatas sedes traduxit corpore integro. Iudæi satis inepte ajunt, שבועה בני אדם שקפלו את העולם כולו ואלו הן אדם הראשון ומחושלה ושם ויעקב ועמרם ואחיה השילוני ועדין הוא קיים וי-
רוי.

vos, qui omne mundi avum volunt esse
 autem hos, Adamum primum, Methusa-
 lem, Semum, Iacobum, Amramum, A-
 haïam Siloniten, & postremò Eliam, qui
 adhuc superest. Utique stultissimum id
 est. Pari enim ratione dixerit quis-
 piam, non septem, sed duos tantum
 esse, Adamum, & Enochum, qui post
 Adamum LVI annos in terris fuit,
 eumque sepeliit. Quanquam certè opi-
 nantur Iudæi, & inter hos præcipuè
 Rabbi Aben Ezra, fuisse Enochum,
 communi lege, fato functum. Nos Di-
 vo Paulo credimus, qui obiisse illum
 negat. Et profectò, quod Enocho con-
 tigit, id cunctis datum fuisset homini-
 bus, si in vitæ integritate perstitissent.
 Nunc noster nos error, gravisque no-
 xa, mortalitate damnavit, quam per
 languores & mille corporis mala ex-
 plemus. Non est dubium quin severa
 increpatione Enochus improbitatem
 castigaverit hominum sui ævi. Atque
 hæc res quosdam nugatores excitavit,
 quia stulta persuasione syderati, spera-
 vère se posse seræ posteritati illudere.
 quippe inglorio studio, & jejuna ope-
 ra librum olim in vulgus extruserunt,
 quem ipsi, si Deo placet, ab Enocho
 scriptum ajebant. Profectò is liber aut
 è diluvii undis integer evasit, cum per-
 irent

irent ferè omnia : aut postea ex cœlo delapsus est. quod est anile. Quamquam quid non audebit asserere ineptorum vecordia , cum etiam Iudæi dicant Eliam, septimo anno postquam raptus fuit, literas ad Ioramum regem dedisse ex cœlo , & addant, ועשׂי חזן כולם *adhuc hodie illic omnium temporum fastos ab illo componi.* Et illorum quidem hallucinatio veniam meretur. non enim intellexere verba , quæ extant in libro secundo Paralipomenum, in capite vicesimo & primo. Cæterum Enochii commentitia oracula ita sprevit cordatior antiquitas , uti Hieronymus Iudæ epistolam, quæ de septem Catholicis una est, ob hanc causam à plerisque è catalogo sacrorum voluminum dicat expunctam, quia testimonium ibi citatur ex hoc futili scripto.

CAPVT. II.

*Ecclesia identidem admiranda numinis
iudicio intra unam familiam coarctata. Id exemplis ostensum.*

POSTquam Enochus terras reliquit, illa ipsa Sethi familia, quam sibi selegerat Deus, afflata seculi veneno est. Qui enim antea sollicitè matrimonii

con-

con
int
far
Me
Plu
far
dic
dit
sta
eru
gri
qu
fce
cu
qu
di
gu
ri
fui
un
qu
ju
ut
ric
&
pi
est
ne
pe
de
po